

Františkovo slovo

č.67

Dodržování předpisů je neplodné, neproměňuje-li srdce

List Petra nástupce o aplikaci odpustků Svatého roku Milosrdenství

Těšíme se vzájemně nadějí Kristova návratu anebo jen planými řečmi?

Rodina: evangelizace

Petrův nástupce kázal o dvojím vyznání víry

Překonat rozvod teologie s pastorcí

Papež mluvil o nemoci v církvi

výtah hlavních myšlenek z promluv papeže Františka a zpráv z Vatikánu. Plné znění naleznete na stránkách Radio Vaticana.

Dodržování předpisů je neplodné, neproměňuje-li srdce

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Evangelium této neděle prezentuje rozpravu Ježíše s několika farizeji a učiteli Zákona. Diskuse se týká hodnoty „podání předků“ (Mk 7,3), které Ježíš s odkazem na proroka Izaiáše označuje za „lidská ustanovení“ (v.7), jež by neměla nikdy zaujímat místo „Božích přikázání“ (v.8). Starobylé předpisy, o něž byl veden spor, obsahovaly nejenom Boží přikázání zjevené Mojžíšovi, ale také celou řadu předpisů, které specifikovaly směrnicí mojžíšského Zákona. Účastníci diskuse vykládali tyto normy dosti skrupulózně jako projev autentické zbožnosti. Vyčítali proto Ježíšovi a jeho učedníkům, že je nedodržují, zejména ty, které se týkaly tělesného očišťování (srov. 5). Ježíšova slova mají sílu prorocké výpovědi: „Opustili jste přikázání Boží – říká – a držíte se podání lidského“ (v. 8). Tato slova nás naplňují obdivem k našemu Mistrovi. Cítíme, že v Něm je pravda a že nás svojí moudrostí osvobozuje od předsudků.

Avšak pozor! Ježíš těmito slovy chce varovat také nás dnes před domněnkou, že vnější dodržování Zákona stačí k tomu, abychom byli dobrými křesťany. Stejně jako tehdy farizeům hrozí také nám nebezpečí, že budeme se sebou spokojeni nebo se v horším případě budeme považovat za lepší než druzí jenom proto, že dodržujeme pravidla a zvyklosti a přitom nemáme rádi bližní, máme tvrdé srdce, jsme pyšní a domýšliví. Doslovné dodržování předpisů je neplodné, pokud neproměňuje srdce a neprojevuje se konkrétním jednáním, totiž otevřením se Bohu a Jeho Slovu v modlitbě, hledáním spravedlnosti a pokoje, podporou chudých, slabých a utiskovaných. Všichni víme, jakou škodu a pohoršení působí církvi v našich komunitách, v našich farnostech a čtvrtích ti, kdo se označují za velké katolíky, chodí často do kostela, ale potom ve svém každodenním životě zanedbávají rodinu, mluví špatně o druhých a podobně. Toto Ježíš odsuzuje, protože jde o křesťanské antisvědeckví.

Ve svém dalším výkladu soustřeďuje Ježíš pozornost na hlubší aspekt a prohlašuje: „Člověka nemůže poskvnit nic, co do něho vchází zvenčí, ale co vychází z člověka, to ho poskvňuje“ (v.15). Zdůrazňuje tak primát niternosti, tedy **primát srdce**. Svatými nebo nesvatými nás nedělají vnější věci, nýbrž srdce, které projevuje naše úmysly, naše rozhodnutí a touhu konat všechno z lásky k Bohu. Vnější postoje jsou důsledkem toho, co jsme zvolili ve svém srdci, ale nikoli naopak. Vnější postoj nás nečiní pravými křesťany, pokud srdce zůstává nezměněno. Hranice mezi dobrem a zlem nevede mimo nás, ale spíše skrze nás. Můžeme se ptát: kde je mé srdce? Ježíš říká: „Kde je tvoje srdce, tam je tvůj poklad.“ Jaký je můj poklad? Je to Ježíš, jeho nauka? Pak je srdce dobré. Anebo je pokladem něco jiného? Proto je zapotřebí očista a obrácení srdce. **Bez očištěného srdce nelze mít opravdu čisté ruce, ani ústa** pronášející upřímná slova lásky, milosrdenství a odpuštění. Tak může jednat pouze srdce upřímné a očištěné.

Prosme Pána, aby nám na přímělu Panny Marie daroval čisté srdce, svobodné od jakékoli přetvářky. Ježíš označuje farizeje za pokrytce, protože říkají něco jiného než dělají. Ať nám tedy daruje srdce svobodné od pokrytectví, abychom byli schopni žít duchem Zákona a dosáhnout jeho cíle, kterým je láska.

1.9.2015

List Petrova nástupce o aplikaci odpuštěk Svatého roku Milosrdenství

Vatikán. Petrův nástupce dnes vydal list o aplikaci odpustků spojených se slavením Svatého roku Milosrdenství. Adresoval jej předsedovi Papežské rady pro podporu nové evangelizace arcibiskupovi Fisichellovi a specifikoval některé podrobnosti.

Jak oznámil už v papežské bule *Misericordiae vultus*, budou odpustky vázány nejenom na pouť ke svaté bráně čtyř bazilik do Říma, nýbrž do katedrály každé diecéze, popř. dalších míst, která určí místní biskup. „**Je důležité – píše papež František – aby se tato pouť pojila především s přijetím svátosti smíření a s účastí na svaté eucharistii spolu s rozjímáním o milosrdenství.**“ Tyto bohoslužby - sděluje dále Svatý otec - budou nezbytně doprovázeny vyznáním víry a modlitbou za papeže a na úmysly, které mu leží na srdci pro dobro církve a celého světa.

Nemocní a nemohoucí budou moci obdržet jubilejní odpustky účastí na bohoslužbách prostřednictvím sdělovacích prostředků a prožíváním svého „utrpení jako zkušenosti přiblížení se Pánu, který v tajemství svého umučení, smrti a vzkříšení ukazuje mistrovskou cestu, jež dává smysl každé bolesti i osamění.“

Jubileum je určeno také vězněným lidem. Papež František zmiňuje v této souvislosti amnestii, pro kterou byl Svatý rok vždycky příležitostí, a vyprošuje všem vězněným milosrdenství Otce, který je nablízku tomu, kdo má nejvíce zapotřebí jeho odpuštění. „Odpustky mohou věznění obdržet ve vězeňských kaplích. A pokaždé když budou procházet dveřmi svojí cely, obrátí-li se myšlenkou a modlitbou k Otci, bude to mít stejný význam jako průchod Svatou branou.“

Papež František dále zdůrazňuje konání skutků duchovního a tělesného milosrdenství. Každý kdo vykoná jeden nebo více takových skutků, obdrží rovněž odpustky.

Obsáhlejší pasáž věnuje Petrův nástupce „jednomu z vážných problémů naší doby“, kterým je „změněný vztah k životu. Velmi rozšířená mentalita totiž vedla ke ztrátě nezbytné osobní a sociální vnímavosti k novému životu,“ konstatuje papež. Drama umělého potratu někteří vnímají povrchně bez uvědomění si závažného zla, které v sobě takovýto čin obsahuje. Mnozí jiní jej naopak prožívají jako selhání. „Pouze pochopení hluboké nespravedlnosti tohoto činu v jeho pravdě však umožňuje neztratit naději. Boží odpuštění komukoli, kdo lituje, nemůže být odmítnuto,“ píše papež a oznamuje, že „během Svatého roku budou mít všichni kněží pravomoc odpouštět hřích umělého potratu těm, kdo se ho dopustili, litují a žádají rozhřešení.“ (To ovšem neznamená, že mimo Svatý rok tento hřích odpouštěn není. V každé diecézi jsou kněží, kterým tuto pravomoc uděluje místní biskup - pozn. překl.)

Poslední úvahu věnuje papež „věřícím, kteří z různých důvodů navštěvují kostely, ve kterých působí kněží z Bratrstva sv. Pia X. Tento jubilejní rok Milosrdenství nevyklučuje nikoho – píše František. Z různých stran mi někteří spolubratři biskupové referovali o jejich dobré vůli a svátostné praxi, spojené však s pastoračně obtížnou situací. Doufám, že v blízké budoucnosti budou nalezena řešení k obnovení plného společenství s kněžími a představenými tohoto Bratrstva. Ve snaze o prospěch těchto věřících proto mezitím z vlastního rozhodnutí stanovuji, že ti, kdo během Svatého roku Milosrdenství přistoupí ke svátosti smíření u kněze z Bratrstva sv. Pia X. budou platně a dovoleně přijímat rozhřešení ze svých hříchů.“

Kázání z Domu sv. Marty

1.9.2015

Těšíme se vzájemně naději Kristova návratu anebo jen planými řečmi?

Vatikán. Naději v konečné setkání s Kristem je třeba posilovat vzájemným povzbuzováním dobrými slovy a dobrými skutky a nikoli planými řečmi – konstatoval papež František v homilii při ranní mši v kapli Domu sv. Marty. Po letní přestávce obnovil dnes Petrův nástupce ve svém vatikánském sídle ranní bohoslužby za účasti věřících z římských farností. Budou se konat stejně jako před tím čtyřikrát týdně: v pondělí, úterý, čtvrtek a pátek.

Víra, která si je jista konečným setkáním s Kristem, je mocnější než pochybnost a skýtá každodenní radost, která tkví nikoli v jalovém řečnění, ale v povzbuzení, kterým se křesťané dovedou obdarovávat v Ježíši. Papež František uvažoval o poměrech v Soluňské obci, jak vysvítají z dnešního liturgického čtení (1 Sol 5,1-6.9-11). Byla to neklidná obec, která si kladla otázky a ptala se apoštola, kdy a jak se uskuteční Kristův návrat a jaký bude úděl mrtvých. A vyloučila si tak dokonce apoštolova slova: „Kdo nepracuje, ať nejí.“

„Svatý Pavel - poznamenal František – prohlašuje, že »onen den Páně« přijde nečekaně »jako zloděj«, ale také dodává, že Ježíš přijde, aby přinesl spásu tomu, kdo v Něho věří, a říká Soluňským: »Proto se navzájem potěšujte a jeden druhému duchovně prospívejte, jak už to ostatně děláte« (1 Sol 5,11). Právě toto povzbuzování dodává tuto naději,“ zdůraznil papež:

*„Je to rada: »potěšujte se navzájem«. Mluvit o tomto. Ptám se vás však: mluvíme o tom, že Pán přijde a že se s Ním setkáme? Anebo mluvíme o spoustě věcí, také o teologii, o záležitostech církve, o kněžích, sestřích, monsignorech, a o tom o všem? Povzbuzuje nás tato naděje? »Navzájem se potěšujte«. **Mluví se v našich komunitách, farnostech o tom, že čekáme na Pána, který přijde? Anebo se řeční o tom či onom, o té či oné, aby trochu uběhl čas a příliš jsme se nenudili?**“*

„V responsoriálním Žalmu (Žl 27,1.4.13-14) – pokračoval František – jsme opakovali: »Věřím, že uvidím blaho od Hospodina v zemi živých«, ale máš onu jistotu, že uvidíš Pána?“ – tázal se papež a dodal: „Příkladem hodným k následování je Job, který navzdory svým strastem prohlašoval rázně: Víím, že Bůh žije a uvidím Jej svýma očima (srov. Job 19,25-27).“

„To je pravda. On přijde soudit. Vstoupíme-li do Sixtinské kaple, vidíme krásnou scénu posledního soudu. To je pravda. Přemýšlejme však také o tom, že On přijde ke mně, abych Jej viděl svýma očima, objal Jej a byl navždy s Ním. Toto je naděje, o které apoštol Petr říká, abychom ji vysvětlovali svým životem ostatním a dosvědčovali. To je právě povzbuzování, to je opravdová jistota: Jsem si jist, že uvidím blaho od Pána.“

Stejně jako vybízel křesťany svatý Pavel, opakoval papež František dnešní církvi znovu tuto radu: „»Navzájem se potěšujte a jeden druhému duchovně prospívejte«, tak půjdeme vpřed.“

*„Prosme Pána o tuto milost, **aby sémě této naděje, kterou nám vložil do srdce, klíčilo a rostlo až k definitivnímu setkání s Ním.** »Vím, že uvidím Pána«. Jsem si jist, že Pán žije. Jsem si jist, že Pán přijde ke mně. Takový je horizont našeho života. Prosme o tuto milost Pána a povzbuzujme se na této cestě navzájem dobrými skutky a dobrými slovy.“*

Generální audience

2.9.2015

Rodina: evangelizace

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

V této poslední etapě našeho cyklu katechezí o rodině se **podíváme na to, jak rodina žije odpovědnost za sdílení víry, za předávání víry uvnitř i navenek.**

V první chvíli se nám mohou vybavit určité evangelní výroky, které staví rodinné svazky zdánlivě do protikladu k následování Ježíše. Jako ona silná slova, která všichni známe a která jsme slyšeli dnes v úvodu: „Kdo miluje otce nebo matku víc nežli mne, není mne hoden; kdo miluje syna nebo dceru víc nežli mne, není mne hoden“ (Mt 10,37-38).

Ježíš tím přirozeně nechce rušit čtvrté přikázání, které je prvním velkým přikázáním vůči lidem. První tři přikázání desatera se týkají vztahu k Bohu a ostatní vztahu k lidem. A je stejně nemyslitelné, že Pán po vykonání svého prvního zázraku pro novomanžele v Káni, po posvěcení manželského svazku muže a ženy a po navrácení synů a dcer rodinnému životu,

požaduje od nás, abychom byli k těmto svazkům necitliví! To není to vysvětlení. Nikoli! Naopak, když Ježíš potvrzuje primát víry v Boha, nenachází smysluplnější přirovnání než rodinné vazby. A na druhé straně jsou samy rodinné svazky v rámci zkušenosti víry a lásky k Bohu přetvářeny, dostává se jim většího smyslu a jsou uschopněny přesahovat se a vytvářet obsáhlejší otcovství a mateřství, aby zahrnuly mezi bratry a sestry také ty, kteří se ocitli na okraji veškerých vazeb. Jednou odpověděl Ježíš těm, kteří jej upozorňovali, že venku je jeho matka a bratři, kteří s ním chtějí mluvit: „To je má matka a to jsou moji příbuzní! Každý, kdo plní vůli Boží, to je můj bratr i sestra i matka“ (Mk 3,34-35).

Moudrost citů, které se nekupují ani neprodávají, je tím největším talentem rodinného génia. Právě v rodině, v atmosféře oné moudrosti citů se učíme růst. Tam si lze osvojit jejich „gramatiku“, kterou lze jinak velmi obtížně získat. Právě tímto jazykem se Bůh dává pochopit všem.

Výzva, aby se rodinné svazky kladly do rámce poslušnosti víry a smlouvy s Pánem, tyto svazky neumrtvuje, ale naopak chrání, zbavuje je sobectví, opatruje před degradací a vede k bezpečí nesmrtelného života. Cirkulace rodinného stylu v lidských vztazích je *požehnáním pro národy*, přináší na zem naději. **Když se rodinné city nechají obrátit svědectvím evangelia, jsou schopny nepředstavitelných věcí a umožňují se dotknout děl, která v dějinách koná Bůh**, jako těch, která učinil Ježíš pro muže, ženy a děti, s nimiž se setkal. Jediný úsměv, který zázračně vyloudíme na opuštěném a zoufajícím dítěti, které znovu začne žít, nám vysvětluje Boží jednání ve světě více než tisíce teologických traktátů. Muž a žena schopní riskovat a obětovat se pro dítě druhých, nejenom pro to svoje, nám vysvětlují záležitosti lásky, kterým mnozí vědci už nerozumějí. A kde jsou tyto rodinné city, rodí se skutky srdce, které jsou výmluvnější než slova: skutky lásky. To je k zamyšlení.

Rodina, která odpovídá na Ježíšovo povolání, *vrací režii světa smlouvě muže a ženy s Bohem*. Pomyslete na vývoj tohoto svědectví dnes. Představme si, že by kormidlo dějin (společnosti, ekonomie, politiky) bylo odevzdáno – definitivně! – smlouvě muže a ženy, aby jej ovládali s pohledem upřeným k pokolením, která přijdou. Témata země a domu, ekonomie a práce, by vyluzovaly hudbu značně odlišnou!

Pokud, počínaje církví, vrátíme vedoucí roli rodině, která slyší a uskutečňuje Boží slovo, budeme jako nové víno na svatbě v Káni a jako Boží kvas!

Smlouva rodiny s Bohem je dnes skutečně povolána čelit společenské desertifikaci moderního města. **Naše města se stala pouští z nedostatku lásky**, nedostatkem úsměvu. Je tolik zábav, spousty kratochvílí pro zasmání, ale láska chybí. Úsměv rodiny dovede tuto desertifikaci našich měst překonat. To bude vítězství rodinné lásky. Žádné ekonomické a politické inženýrství nedokáže tento přínos rodin nahradit. **Babylonský projekt buduje neživotné mrakodrapy. Duch Boží však působí, že rozkvétají pouště** (srov. Iz32,15). Musíme vyjít z elitních obrněných věží a příbytků a znovu obydlit domy a prostory otevřené zástupům. Otevřené lásce rodiny.

Společenství charismat - těch, která se pojí ke svátosti manželství, i těch, která skýtá zasvěcení se Božímu království - má přetvářet církve na místo zcela familiárního setkání s Bohem. Touto cestou jdeme, neztrácejme naději. Milující se rodina dovede svým svědectvím lásky rozehrát srdce celého města.

Modlete se za mne, modleme se jedni za druhé, abychom byli schopni rozpoznat a přijmout Boží navštívení. Duch ať vnese do křesťanských rodin lehký zmatek a město lidí vyjde ze své sklíčenosti.

Vatikán. Schopnost uznat, že jsme hříšníci, nás otevírá úžasu ze setkání s Ježíšem – řekl papež v kapli Domu sv. Marty během ranní mše z dnešní liturgické památky sv. Řehoře Velikého, papeže a učitele církve.

Petrův nástupce komentoval dnešní evangelium o zázračném rybolovu (Lk 5,1-11), při kterém Petr, spolehnuv na Ježíše, spustil sítě i přesto, že celou noc lovil bezvysledně. Papež mluvil o víře jako o setkání s Pánem. „Já myslím rád zvláště na to – řekl František – že Ježíš většinu svého času trávil na cestách, s lidmi, a pozdě večer se pak sám chodil modlit. Setkával se s lidmi a vyhledával je. S Pánem se setkáváme dvěma způsoby. Prvním je ten, který vidíme u Petra, apoštolů a lidu.“

„Evangelium používá pro tuto skupinu stejné slovo: úžas. »Zmocnil se ho totiž úžas – a také všech jeho společníků«. Když lidé slyšeli Ježíše a pocítili tento úžas, co řekli: »Mluví jako ten, kdo má moc. Nikdy tak žádný člověk nemluvil.« Druhá skupina lidí, kteří se s Ježíšem setkali, však nenechala do svého srdce vstoupit tento úžas, slyšela Ježíše a kalkulovala jako učitelé Zákona: »Ten je ale inteligentní; je to člověk, který říká pravdu, ale nám tyto věci nesedí!« Kalkulovali, zaujímalí odstup.“

„Samotní démoni – poznamenal dále papež – vyznávali, tedy prohlašovali, že Ježíš je Syn Boží. Jak to že učitelé Zákona a ti špatní farizeové nedovedli žasnout? Byli uzavřeni do svojí soběstačnosti, do svojí pýchy. Petr rozpoznává, že Ježíš je Mesiáš, ale také vyznává, že je hříšník.“

*„Démoni se posunuli až k tomu, že o Něm říkají pravdu, ale o sobě nikoli. Nemohou, neboť jejich pýcha je tak obrovská, že jim v tom brání. Učitelé Zákona říkají o Ježíši: »Je inteligentní, schopný rabín, dělá zázraky!« ale nedodají: »My jsme pyšní, vystačíme si sami, jsme hříšníci.« **Neschopnost uznat, že jsme hříšníci, nás vzdaluje od pravého vyznání Ježíše Krista. V tom spočívá ten rozdíl.**“*

Je to rozdíl mezi pokorou celníka, který se považuje za hříšníka, a pýchou farizea, který sám sebe chválí.

*„Tato schopnost říci, že jsme hříšníci, nás otevírá úžasu ze setkání s Ježíšem Kristem, opravdového setkání. Také v našich farnostech, společnostech, ale také mezi zasvěcenými osobami je spousta těch, kdo jsou schopni říci, že Ježíš je Pán. Je však nesnadné říci upřímně: »Jsem hříšník, jsem hříšnice«. Snadnější je říci to o druhých. Kolik jen řečí koluje! Toto, tamto, tento.. V tom jsme všichni učitelé! **K opravdovému setkání s Ježíšem je nutné toto dvojí vyznání: »Ty jsi Boží Syn a já jsem hříšník«**, ale nikoli teoreticky, nýbrž hříšníkem v tom, v tomto a v tamtom...“*

Petr – zdůraznil papež – pak tento úžas ze setkání pozapomene a Pána zapře. Poněvadž je však pokorný, nechá se potkat Pánem, a když se jejich pohledy setkají, zapláče a vrátí se k vyznání: »Jsem hříšník.« Papež František svoji promluvu jako obvykle uzavřel prosbou: „Kéž nás Pán obdaří milostí Jej potkat, ale také nechat se potkat od Něho, a daruje nám tuto překrásnou milost ze setkání a také milost osvojit si ve svém životě toto dvojí vyznání: »Ty jsi Kristus, Syn živého Boha, věřím. A já jsem hříšník, věřím.« - končil papež ranní kázání v Domu sv. Marty.

Překonat rozvod teologie s pastorací

Těší mne, že se s vámi mohu spojit v této události, která je pro naši církev v Argentině tak významná. Děkuji vám za příležitost, kterou jste mi dali, abych se spolu s vámi účastnil poděkování při oslavách stého výročí založení teologické fakulty Katolické univerzity v Argentině a zároveň padesátého výročí zakončení Druhého vatikánského koncilu.

Sešli jste se na třídním setkání, abyste si připomněli a upamatovali se na Boží působení v našem církevním životě a učinili z tohoto období důvod poděkování. Paměť nám umožňuje připomenout si, odkud přicházíme a spojit se tak s mnoha těmi, kdo tyto dějiny a tento církevní život utkali v jeho rozmanitých a jistě ne ojedinělých peripetiích. Paměť nás uprostřed cesty nutí k objevu, že Boží lid nebyl sám. Tento putující lid mohl neustále spoléhat na Ducha, který jej vedl, podporoval a byl mu zevnitř i zvenčí vzpruhou. Tato paměť vděčná za to, že je dnes reflexí, oživuje naše srdce. Oživuje dnes naši naději, aby vzbudila otázku, kterou si včera kladli naši otcové: Církví, co říkáš sama o sobě?

Nejsou to malé události, které slavíme a o kterých reflektujeme, nýbrž stojíme před dvěma momenty silného církevního vědomí. Sto let teologické fakulty je oslavou procesu zrání místní církve. Je to slavení života, víry Božího lidu, který putuje po této zemi a snažil se „porozumět si“ a „pojmenovat se“ podle svých souřadnic. Je to slavení víry, která se snaží reflektovat tváří v tvář zvláštnostem Božího lidu, který v této argentinské zemi žije, věří a miluje. Víry, která se snaží zakořenit, vtělit, prezentovat se a interpretovat tváří v tvář životu svého lidu a nikoli okrajově.

Zdá se mi, že je velice důležité a prozíravé spojení této události s padesátým výročím zakončení Druhého vatikánského koncilu. Neexistuje izolovaná místní církev, která by se mohla považovat za jedinou a nárokovat si, že je paní, která interpretuje realitu i působení Ducha. **Neexistuje komunita, která by měla monopol na interpretaci nebo inkulturaci. Stejně jako na druhé straně neexistuje všeobecná církev, která by se otáčela zády k místní realitě, ignorovala ji a nezajímala se o ni.** Katolicita vyžaduje a požaduje tuto polaritu napětí mezi všeobecným a partikulárním, mezi jedním a mnohým, mezi jednoduchým a složitým. Anulovat toto napětí znamená popírat život Ducha. Každý pokus, každá snaha omezit tuto komunikaci, přerušit vztah mezi obdrženou Tradicí a konkrétní realitou ohrožuje víru Božího lidu. Považovat jednu z obou instancí za bezvýznamnou znamená vstoupit do labyrintu, který našemu lidu nepřinese život. Přerušení této komunikace nás snadno povede k tomu, že ze své teologie učiníme ideologii. Jsem proto rád, že slavení stého výročí teologické fakulty se pojí se slavením padesátého výročí koncilu. To místní i to všeobecné se setkává, aby se navzájem živilo a podněcovalo v prorockém charakteru, jehož nositelem je každá teologická fakulta. Připomeňme si slova papeže Jana měsíc po zahájení koncilu: „Poprvé v dějinách jsou koncilní otcové skutečně ze všech zemí a národů, a každý přispěje inteligencí a zkušeností k uzdravení a zahojení jizev dvou konfliktů, které hluboce změnily tvář všech zemí“ (*Discorsi-Messagi-Colloqui*, AAS 54, 162, 520-528).

Potom zdůrazňuje, že jedním z hlavních přínosů rozvojových zemí v tomto všeobecném kontextu je jejich vize církve, a pokračuje: „Církev se prezentuje taková, jaká je a chce být, jako církev všech a zvláště církev chudých.“

Existuje jedno přirovnání, které použil Benedikt XVI. a které se mi velmi líbí. Mluví o tradici církve a říká o ní, že „není předáváním věcí či slov, něčeho neživého. Tradice je živá řeka, jež nás spojuje s naším původem, živá řeka, ve které je původ vždy přítomen« (*Generální audience*, 26. dubna 2006). A tato řeka zavlažuje různou půdu, živí různé zeměpisné oblasti a dává vzejít tomu, co je v dané zemi nejlepší, tomu nejlepšímu z té které kultury. Takto se evangelium postupně a vždy nově vtěluje ve všech koutech světa (srov. *Evangelii gaudium*, 115).

To nás přivádí k zamyšlení nad tím, že nelze být stejným způsobem křesťanem v Argentině dnes a před sto lety. Nelze být křesťanem stejným způsobem v Indii, Kanadě či Římě. Proto je jedním z hlavních úkolů teologa rozlišovat a reflektovat, co znamená být křesťanem dnes, tady a teď. Jak ona živá řeka původu tyto kraje zavlažuje, zviditelňuje je a umožňuje jim žít? Jak oživit přiléhavé vyjádření svatého Vincenta Lerinského, aby se s průběhem let upevnily, s časem rozvinuly a s průběhem věků rostly do výšky (*ut annis consolidetur, dilatetur tempore, sublimetur aetate* – *Comunitario primo*, kap. XXIII)?

V nynější Argentině vzhledem k rozmanitým výzvám a situacím, před něž nás staví existující multidiversita, interkulturalita a účinky uniformizující globalizace, která relativizuje důstojnost lidí a činí z nich výměnné zboží; v této Argentině jsme žádáni, abychom promysleli, jak se křesťanství stává tělem, jak se zpřítomňuje živá řeka evangelia, aby tišila žízeň našeho lidu.

Abychom se s touto výzvou vyrovnali, **musíme přitom překonat dvě možná pokušení: odsuzovat všechno a konejšit se dobře známou větou, že »dříve bývalo lépe«, tedy utíkat se do konzervativnosti nebo fundamentalismu.** Anebo naopak posvěcovat všechno, popíráním autority všeho, co nemá „chuť novosti“ a relativizováním veškeré moudrosti pojící se k bohatému církevnímu odkazu.

K překonání těchto pokušení je třeba vydat se cestou reflexe a rozlišování, brát velmi vážně církevní tradici i realitu a nechat je, aby spolu vedly dialog.

Nezřídka mezi teologií a pastorcí vzniká opozice jako by to byly dvě protikladné, oddělené skutečnosti, které spolu nemají co do činění. Nezřídka ztotožňujeme věrouku s konzervativností, zpátečnictvím. A naopak pastorcí považujeme za přizpůsobování, redukování a korigování. Jako by spolu neměly nic co do činění. Takto vzniká falešná opozice mezi takzvanými pastoralisty a akademiky, těmi, kdo stojí na straně lidu, a těmi, kdo stojí na straně věrouky. Vzniká tak falešná opozice mezi teologií a pastorcí, mezi reflexí a životem víry. Život pak nemá prostor pro reflexi a reflexe nenachází prostor v životě. Velcí otcové církve: Irenej, Augustin, Basil, Ambrož, abychom zmínili jen některé, byli velkými teology proto, že byli velkými pastýři.

Snaha překonat tento rozvod teologie s pastorcí a víry s životem byl jeden z hlavních přínosů Druhého vatikánského koncilu. Osmělím se říci, že v jistém smyslu uskutečnil revoluci statutu teologie, způsobu jednání a přemýšlení věřícího.

Nemohu zapomenout na slova Jana XXIII. při zahájení Koncilu, když říkal: »jednou věcí je podstata starobylé nauky, *depositum fidei* a druhou forma, kterou je prezentována«. Musíme se pustit do práce, svízelné práce rozlišit poselství Života od formy jeho předávání, od jeho kulturních prvků, v nichž bylo kdysi kodifikováno. Teologie »odpovídá na dobové otázky a nikdy to nečiní jinak než týmiž termíny, jimiž žijí a mluví lidé dané společnosti« (Michel de Certeau, *La debilidad der creer*, 51).

Nepustit se do tohoto rozlišování povede tak či onak ke zpronevěře obsahu víry. Dobrá zvěst přestane být novou a hlavně dobrou zvěstí, stane se sterilním slovem postrádajícím její kreativní, ozdravnou a křísící formu, čímž ohrozí víru lidí naší doby. Opomíjení tohoto církevního teologického rozlišování mrzačí poslání, které jsme povoláni uskutečňovat. Věřouka není uzavřený systém, zbavený dynamik schopných klást otázky, vznášet pochybnosti a formulovat problémy. Naopak, **křesťanská věrouka má tvář i tělo, jmenuje se Ježíš Kristus, jehož Život je od pokolení do pokolení nabízen všem lidem ve všech koutech země.** Opatrovat tuto nauku vyžaduje věrnost odkazu a současně zohlednění adresáta, toho, komu je určena, a koho je třeba poznat a mít rád.

Toto setkání věrouky a pastorce není volitelné, nýbrž konstitutivní pro teologii, která chce být církevní.

Otázky našeho lidu, jeho úzkosti a zápasy, sny, boje a starosti mají hermeneutickou hodnotu, kterou nemůžeme nebrat v potaz, pokud chceme brát vážně princip vtělení. Otázky lidu nám pomáhají, abychom se ptali; jeho problémy se nás ptají. A to vše nám pomáhá prohlubovat tajemství Božího Slova, které požaduje a vyžaduje dialog, navazování komunikace. Odtud plyne skutečnost, že nemůžeme ignorovat svůj lid, když se věnujeme teologii. Náš Bůh zvolil tuto cestu. Vtělil se do tohoto světa, prostoupeného konflikty, nespravedlnostmi a násilím, prostoupeného nadějami a sny. Proto nám nezbyvá jiné místo než tento konkrétní svět, tato konkrétní Argentina na svých ulicích, ve svých čtvrtích, ve svém lidu. Tam už On zachraňuje.

Naše formulace víry se zrodily z dialogu, v setkání, v konfrontaci, v kontaktu s různými kulturami, komunitami, národy a situacemi, které vyžadovaly větší reflexi vzhledem k tomu, co předtím nevyjadřovaly. Proto mají pastorační záležitosti důležitý význam. A naše formulace víry jsou výrazem žité a církevně zvážené víry.

V křesťanovi je něco podezřelého, když si přestane připouštět potřebu být kritizován druhými. **Lidé a jejich různá konfliktnost i periferie nejsou volitelné, nýbrž nezbytné k většímu porozumění víry.** Proto je důležité se ptát: na koho myslíme, když se věnujeme teologii? Jaké lidi máme před sebou? Bez tohoto setkání - s rodinou, s Božím lidem - hrozí teologii velké nebezpečí, že se přemění v ideologii. Nezapomeňme, že Duch svatý je v modlícím se lidu podmětem teologie. Teologie, jež se nerodí v jeho lůně, může mít aroma návrhu, který sice může být krásný, ale nikoli reálný.

Vyjevuje se tak niterná výzva, která patří k povolání teologa; jak podnětné je studium teologie a jak velká je odpovědnost při jeho uskutečňování. V této souvislosti si dovolím ozřejmit tři charakteristické rysy totožnosti teologa:

1. *Teolog je v první řadě syn svého lidu.* Nemůže a nechce být nestranný vůči svému. Zná svůj lid, jeho jazyk, jeho kořeny, jeho dějiny, jeho tradice. Je člověkem, který se učí cenit si toho, co obdržel jako znamení Boží přítomnosti, poněvadž ví, že víra nepatří jemu. Obdržel ji zdarma od tradice církve díky svědectví, katechezi a velkodušnosti mnohých. To jej vede k uznání, že věřící lid, ve kterém se narodil, má teologický význam, který nemůže ignorovat. Ví, že byl „naroubován“ na církevní vědomí, a hrouží se do oněch vod.

2. *Teolog je věřící.* Teolog je někdo, kdo má zkušenost Ježíše Krista a objevil, že bez Něho již nemůže žít. Ví, že Bůh se zpřítomňuje jako slovo, jako mlčení, jako rána, jako uzdravení, jako smrt a jako zmrtvýchvstání. Teolog je ten, kdo ví, že jeho život nese tuto stopu, tento punc, který nechal otevřenu jeho žížeň, jeho úzkost, jeho zvědavost a jeho existenci. Teolog je ten, kdo ví, že nemůže žít bez předmětu/podmětu svojí lásky a zasvěcuje svůj život tomu, aby ji mohl sdílet se svými bratry. Není teologem, kdo nemůže říci: „nemohu žít bez Krista“ a kdo tak nechce jednat a snažit se v sobě rozvíjet smýšlení Syna.

3. *Teolog je prorok.* Jedna z velkých výzev daných současnému světu není jenom snadnost, se kterou lze odhlížet od Boha, ale sociálně došlo také k dalšímu kroku. **Nynější krize je soustředěna na neschopnost lidí věřit v cokoli jiného než v sebe. Individuální vědomí se stalo měřítkem všech věcí. To vytváří trhlinu v osobních a sociálních identitách.** Tato nová realita způsobuje celý ten proces odcizení plynoucí z nedostatku minulosti a tím i budoucnosti. Proto je teolog prorokem, neboť udržuje naživu vědomí minulosti i pozvání přicházející z budoucnosti. Je člověkem schopným demaskovat každou formu odcizení, protože tuší a reflektuje, že v řece tradice, kterou od církve dostal, je naděje, k níž jsme povoláni. Tímto pohledem vybízí a probouzí uspané vědomí. Není člověkem, který se přizpůsobuje a zvyká si. Naopak, je člověkem pozorným ke všemu, co může poškodit a zničit jeho lid.

Je proto jediný způsob pěstování teologie: na kolenou. Není to jenom zbožný úkon modlitby, po kterém se přemýšlí o teologii. Jde o dynamickou realitu myšlení i modlitby. Teologie na kolenou je smělost myslet modlitbou a modlit se myšlením. Obsahuje jakousi hru mezi minulostí a přítomností, mezi přítomností a budoucností. Mezi již a ještě ne. Je to vzájemnost mezi Paschou a spoustou nerealizovaných životů ptajících se: Kde je Bůh?

Je svatostí myšlení a modlící se jasnozřivostí. Je především pokorou, která nám umožňuje klást naše srdce, naše myšlení do souladu s *Deus semper maior*.

Nesmíme mít strach pokleknout před oltářem reflexe a osvojovat si „radost a naději, smutek a úzkost lidí naší doby, zvláště chudých a všech, kteří nějak trpí“ (*Gaudium et spes*, 1) před zraky Toho, který všechno tvoří nové (srov. *Zj 21,5*).

Zařazujeme se tedy stále více do věřícího lidu, který prorokuje, věřícího lidu, který zvěstuje krásu evangelia, věřícího lidu, který „neproklíná, nýbrž je přívětivý a dovede realizovat život tím, že mu žehná. Tak hledá tvořivý odpověď na problémy naší doby“ (Olivier Clement, *Un esayo de lectura ortodoxa de la Constitución*, 651).

Papež mluvil o nemoci v církvi

Vatikán. V církvi se vyskytuje nemoc, totiž rozsévání kórkolu a rozdělení. Křesťané jsou však povoláni smiřovat a zjednávat pokoj. Tak jednal Ježíš – kázal dnes papež František při ranní mši v kapli Domu sv. Marty.

V dnešním čtení z listu Kolosanům (*Kol 1,15-20*) vystavuje sv. Pavel průkaz Ježíšovy totožnosti jakožto Božího prvorozeného a samotného Boha: Otec jej poslal, aby po hříchu lidstvo smiřil s Bohem a zjednal pokoj. „Pokoj je dílem Ježíše, Jeho ponížení a poslušnosti až k smrti, a to smrti na kříži“ – poznamenal papež: „Mluvíme-li my o pokoji či smíření, malém míru či smíření, musíme mít na mysli ono velké smíření a velký pokoj, který zjednal Ježíš. Bez Něho není možný mír. Bez Něho není možné smíření. Naším úkolem je – vyvodil František – uprostřed zpráv o válkách a nenávisti existující i v rodinách, abychom byli muži a ženami pokoje, muži a ženami smíření.“

„Prospěje nám, položíme-li si otázku: »Rozsévám pokoj? Například svým jazykem, rozsévám pokoj nebo kórkol?«. Kolikrát jen o někom slýcháme, že má jazyk jako had, protože si počíná jako had s Adamem a Evou: ničí pokoj. To je zlo. To je nemoc v naší církvi, totiž rozsévat rozdělení, zášť a nikoli mír. Každý den nám prospěje, položíme-li si tuto otázku: »Rozséval jsem pokoj anebo kórkol?«. Někdy se sice musí říci, že ten anebo onen udělal to a to... Co rozséváš ty?“

„Křesťané – pokračoval papež - jsou tedy povoláni být jako Ježíš, který přišel smiřovat a zjednat pokoj.“

„Pokud člověk v životě nedělá nic jiného než smiřuje a zjednává pokoj, lze jej kanonizovat, protože je svatý. V tomto musíme růst, musíme se obrátit. Už nikdy slovo, které rozděluje! Nikdy, nikdy už slovo přinášející válku ani tu nepatrnou. Nikdy klevetění. Co myslím klevetěním? Nic, jen slůvko nebo nějaká historka: »Tamten udělal...« Ne! Klevetění je terorismus, protože, kdo šíří klevety je terorista, který hodí bombu a zmizí. Boží jazykem, nezjednává pokoj. Ale je chytrák, žádný sebevražedný terorista, ne, ne. O sebe se stará dobře.“

Na to pak papež podal jednu radu:

„Pokaždé, přijde-li mi na jazyk nějaké rozsévání kórkolu a rozdělení, něco, co očerňuje druhého, kousnu se do jazyka! Ujišťuji vás, že pokud budete toto cvičení konat a kousat se do jazyka namísto rozsévání kórkolu, budete mít zpočátku jazyk napuchlý a bolavý, protože ďábel nám při tom pomáhá, protože jeho prací a jeho řemeslem je rozdělovat.“

Poznamenal František a přešel do prosebné modlitby: „Pane, daroval jsi svůj život, uděl mi milost zjednávat pokoj a smiřovat. Prolil jsi svoji krev, ať mi tedy nezáleží na tom, že mi trochu opuchne jazyk, kousnu-li se namísto toho, abych druhé očerňoval.“